

Władysław II Jagiełło, założyciel dyn. Jagiellonów, ur. ok. 1351 lub 1361, zm. 1 VI 1434, Gródek Jagielloński (ob. Horodok, Ukraina),
król Polski, wielki książę litewski.

Cytat

„Mieczów ci u nas dostatek, ale i te przyjmuję jako wróżbę zwycięstwa”

(w odpowiedzi posłom krzyżackim przed bitwą pod Grunwaldem 15 VII 1410)

Kalendarium

ok. 1351 lub 1361

urodził się jako syn Olgierda, wielkiego księcia litewskiego

1377

został wielkim księciem litewskim

1385

podpisał w Krewie akt unii polsko-litewskiej

1386

ożenił się z królową Polski, Jadwigą Andegaweńską, koronowany na króla Polski

1387

przeprowadził chrystianizację Litwy i ufundował biskupstwo wileńskie

1401

przekazał tytuł wielkiego księcia litewskiego dożywotnio Witoldowi

1410

zwyciężył wojska krzyżackie w bitwie pod Grunwaldem

1421

nie przyjął korony czeskiej ofiarowywanej mu przez husytów

1430

wydał przywilej jedlnieński potwierdzający dawne przywileje szlacheckie

1 VI 1434

zmarł w Gródku Jagiellońskim

Urodził się ok. 1351 lub 1361. Był synem Olgierda, wielkiego księcia litewskiego, i Julianny, księżnej twerskiej, bratem m.in Skirgiełły i Świdrygiełły. W 1386 poślubił Jadwigę, córkę króla Ludwika I Wielkiego, 1402 — Annę Cylejską, wnuczkę Kazimierza III Wielkiego, z którą miał córkę Jadwigę, 1417 — Elżbietę Granowską, a 1422 — Zofię Holszańską, z którą miał synów Władysława (Władysław III Warneńczyk) i Kazimierza (Kazimierz IV Jagiellończyk). Po śmierci ojca 1377 objął władzę zwierzchnią na Litwie, dzieląc rządy ze stryjem Kiejstutem; 31 V 1380 zawarł w Dawidyszkach pokój z Krzyżakami, nie obejmujący ziem Kiejstuta; konflikt między książętami zakończyły 1382 uwięzienie i śmierć Kiejstuta; jego syn Witold zbiegł do Krzyżaków, a Władysław Jagiełło, zagrożony wojną, 1 XI 1382 nad rzeką Dubissą zawarł z nimi rozejm, odstępując im zachodnią część Żmudzi i obiecując przyjąć chrzest. W 1383 rozejm został zerwany, a 1384 Jagiełło uderzył na ziemie Zakonu.

Unia z Polską — ślub z Jadwigą, koronacja

Dążąc do umocnienia swej pozycji na Litwie i pozyskania sojusznika w walce z Krzyżakami Jagiełło podjął starania o rękę Jadwigi, od 1384 królowej Polski; 14 VIII 1385 podpisano w Krewie umowę, w której Jagiełło zobowiązał się m.in. przyjąć chrzest wraz z swym ludem, odzyskać utracone przez Polskę ziemie oraz wszystkie swe ziemie litewskie i ruskie przyłączyć (łac. *applicare*) do Królestwa Polskiego ([unia polsko-litewska](#)). W I 1386 w Lublinie dokonano elekcji Jagiełły, 12 II wraz z braćmi przyjął w

Krakowie chrzest i imię Władysław, 18 II poślubił Jadwigę, a 4 III 1386 został koronowany na króla Polski.

Współrządził z Jadwigą do jej śmierci 1399. W 1387 król udał się na Litwę, dokonał jej chrystianizacji ([chrzest Litwy](#)), ufundował biskupstwo wileńskie, a swym namiestnikiem na Litwie mianował Skirgiełłę. Jesienią 1387 przybył na Ruś Halicką, potwierdził przywileje wydane przez Jadwigę i wraz z nią przyjął hołd hospodara mołdawskiego. W następnych latach walczył na Litwie z Krzyżakami i z wspierającym ich Witoldem, nie angażując militarnie Polski. W 1392, gdy książę Władysław Opolczyk naruszył interesy Polski, zastawiając Zakonowi Złotoryję, ziemię dobrzyńską i Kujawy, Władysław Jagiełło zawarł z Witoldem ugodę w Ostrowie i oddał mu namiestnicze rządy w całym W. Księstwie Litewskim. W 1395 z Witoldem i książętami mazowieckimi przystąpił do montowanej przez Wacława IV Luksemburskiego koalicji antykrzyżackiej, a 1396 w wojnie z Władysławem Opolczykiem odzyskał posiadane przez niego ziemie Królestwa, ale bez ziemi dobrzyńskiej.

Po śmierci Jadwigi

Po śmierci Jadwigi — dziedziczki Królestwa — zaistniała potrzeba uregulowania od nowa stosunku Polski i Litwy. W 1401 Władysław Jagiełło przekazał Witoldowi dożywotnio tytuł wielkiego księcia litewskiego, sam zachowując tytuł księcia najwyższego; uregulowano też sprawy następstwa tronu — po śmierci Witolda Wielkie Księstwo Litewskie miało wrócić do Władysława, a w przypadku jego wcześniejszej śmierci nowy król Polski miał być wybrany po uzyskaniu zgody Witolda i bojarów litewskich; 22–23 V 1404 Władysław i Witold zawarli w Raciążu pokój z Zakonem, w którym Jagiełło m.in. potwierdził pokój kaliski z 1343, zaaprobował zrzeczenie się Żmudzi oraz uzyskał zgodę na wykup ziemi dobrzyńskiej.

Wielka wojna z Krzyżakami

W 1409 wybuchła [wielka wojna z zakonem krzyżackim](#); zwycięstwo Władysława Jagiełły pod [Grunwaldem](#) 15 VII 1410 osłabiło siły i prestiż Zakonu, a pokój toruński 1411 znacznie podniósł międzynarodową pozycję polskiego króla. W 1411 król umocnił swe stosunki z wojewodami mołdawskim i wołoskim, wszczął rozmowy z Republiką Wenecką i Austrią, a 1412 w Lubowli zawarł pokój i przymierze z Zygmuntem Luksemburskim, które rozbijało jego sojusz z Zakonem i wyprowadzało Polskę z politycznej izolacji. W 1412 przekazał spór z Krzyżakami pod sąd polubowny Zygmunta; ostateczny wyrok nie został wydany i 1414 Władysław rozpoczął wojnę, którą przerwał rozejm pod Brodnicą; spór z Zakonem król przekazał pod obrady soboru w Konstancji. Sukcesem Władysława było zawarcie 2 X 1413 unii w Horodle i dalsze umocnienie związku Polski i Litwy oraz chrzest Żmudzi i ufundowanie 1417 biskupstwa w Miednikach. Ponieważ sobór nie rozstrzygnął sporu z Zakonem, Władysław Jagiełło zgodził się na sąd polubowny Zygmunta Luksemburskiego; wydany przez niego 1420 we Wrocławiu wyrok był niekorzystny dla Polski i Litwy, więc Władysław odwołał się do papieża, a 1421 zawarł przymierze z margrabim brandenburskim, dotychczas sojusznikiem Zygmunta. Korzystając z konfliktu Zygmunta z husytami Władysław wmieszał się w sprawy Czech — wprowadzić nie przyjął ofiarowanej mu w 1421 przez husytów czeskiej korony, ale przyjął ją Witold, a wojska polskie wspomagały w wyprawie do Czech namiestnika Witolda, Zygmunta Korybutowicza. W VI 1422 rozpoczął nową wojnę z Krzyżakami, zakończoną pokojem melneńskim 1422. W traktacie kieżmarskim 1423 Władysław zobowiązał się nie pomagać husytom, co umocnił skierowanym

przeciwko nim edyktem wieluńskim 1424. W konflikcie z Zakonem Władysław Jagiełło kilkakrotnie zawierał przymierza z książętami szczecińskimi, wołogoskimi, słupskimi, a także z Danią. Załagodził też konflikty z książętami mazowieckimi, a 1426 umocnił zależność Mazowsza od Polski.

Ostatnie lata panowania

Ostatnie 10 lat jego panowania wypełniła walka o dziedziczny tron dla synów; pertraktacje ze szlachtą na [zjeździe brzeskim 1425](#), a następnie 1426 w Łęczycy nie dały rezultatów; 1429 na zjeździe w Łucku Władysław Jagiełło poparł starania Witolda o koronę litewską, którą po jego śmierci mieli dziedziczyć synowie króla, wkrótce jednak, pod naciskiem panów polskich (m.in. Z. Oleśnickiego, W. Oporowskiego), wycofał tę zgodę i 1430 wydał [przywilej jedlnieński](#), uzyskując obietnicę elekcji na króla jednego z jego synów. Po śmierci Witolda 1430 Władysław mianował (bez zgody panów polskich) wielkim księciem litewskim Świdrygiełłę, który nie uznał zwierzchnictwa Korony i sprzymierzył się z Krzyżakami, co wywołało nową wojnę. Jesienią 1432 dokonano na Litwie zamachu stanu i nowy wielki książę litewski Zygmunt Kiejstutowicz uznał zwierzchność Władysława, a 1434 uzyskał od króla potwierdzenie swojej godności wielkiego księcia; nie uznał go Świdrygiełło, co oznaczało nowy podział Wielkiego Księstwa Litewskiego. Władysław II Jagiełło zmarł 1 VI 1434 w Gródku Jagiellońskim.

Ocena panowania

Władysław był zręcznym politykiem, umiał dobierać współpracowników i doradców. Już w początku XV w. skupił wokół siebie grono wybitnych polityków i uczonych, wystawił kilka ważnych przywilejów, które zaważyły na strukturze wewnętrznej społeczeństwa polskiego (przywilej piotrkowski 1388, przywilej czerwiński 1422, przywilej jedlnieński 1430, [przywilej krakowski 1433](#)); dla przemian społeczeństwa litewskiego duże znaczenie miały przywileje z 1378 i 1413. Wielkie zasługi położył dla rozwoju Kościoła — prócz fundacji biskupstw w Wilnie i Miednikach organizował i uposażał biskupstwa na Rusi, troszczył się o klasztory i kościoły. Z jego imieniem wiąże się odnowienie 1400 i rozwój uniwersytetu krakowskiego. Polityka Władysława sprzyjała wyzwalamu inicjatyw kulturalnych różnych grup społecznych; interesował się muzyką i malarstwem, sprowadził ruskich malarzy, których dzieła zdobiły kościoły w Gnieźnie, Sandomierzu, Wiślicy, Lublinie i Krakowie. Troszczył się o pokojowe współzycie wielonarodowej i wielowyznaniowej ludności swej wielkiej monarchii i kładł podwaliny pod jej świetny rozwój i międzynarodową pozycję. Przez współczesnych Polaków był uważany za władcę sprawiedliwego, gorliwego chrześcijanina, który „jedynym był i drugiego nie miał sobie równego w życiu, jak i nawracaniu” (Mikołaj Kozłowski, 1434).

Ilustracje

Ciekawostka: Przed bitwą pod Grunwaldem Władysław Jagiełło miał nadzieję na zawarcie pokoju, aby nie przelewać na darmo krwi rycerzy. Jednak Ulrich von Jungingen przysłał mu poselstwo, które przywiozło polskiemu władcy dwa nagie miecze. Król powiedział wówczas: „Mieczów ci u nas dostatek, ale i te przyjmuję jako wróżbę zwycięstwa, którą mi sam Bóg przez wasze ręce zsyła”.

Władysław Jagiełło rozumiał znaczenie oświaty, doceniał społeczną rolę nauki i kultury. Dzięki jego inicjatywie w 1400 roku została odnowiona Akademia Krakowska, najstarsza polska uczelnia wyższa, której zawdzięczamy wykształcenie wielu znakomitych uczonych.

Ciekawostka: Królowa Jadwiga przeznaczyła na reaktywację Akademii Krakowskiej wszystkie swoje klejnoty, ale zasługą Władysława Jagiełły była realizacja tego dzieła. Daje temu wyraz nazwa uczelni, stosowana do dziś: Uniwersytet Jagielloński.

Władysław Jagiełło panował łącznie 57 lat z czego 48 w Polsce – najdłużej ze wszystkich polskich monarchów. Jagiełło był władcą wybitnym. Na szczególną uwagę zasługuje jego tolerancja i poczucie realizmu, umiejętność trzeźwej oceny sytuacji i chłodnej kalkulacji, cierpliwość i elastyczność. Wszystkie te cechy pozwoliły mu spełniać rolę wybitnego polityka średniowiecznej Europy. Władysław Jagiełło zostawił związek dwóch państw jeszcze niespójny, ale zaliczający się do pierwszych potęg ówczesnej Europy. Od niego bierze początek dynastia Jagiellonów, z panowaniem której związane są czasy największej świetności Korony Królestwa Polskiego.

Ciekawostka: Władysław Jagiełło miał kilka nawyków, które zadziwiały ówczesnych. Zaraz po przebudzeniu kilka godzin spędzał w toalecie. Król kąpał się codziennie. Był też bardzo pobożny. Kilka razy dziennie uczestniczył we mszach świętych. Ulubionym zajęciem króla były łowy. Nie jadał jabłek, gdyż był uczulony na ich zapach.

Władysław Jagiełło zmarł w wieku osiemdziesięciu trzech lat, dnia 1 czerwca 1434 roku. Dziś spoczywa w najbardziej godnym miejscu – Katedrze na Wawelu w Krakowie.

Ciekawostka: Podaje się, iż przyczyną śmierci króla było wyziębienie organizmu, którego sędziwy król nabawił się w nocy w lesie, słuchając śpiewu słowika.

ciekawostka:

Pod koniec maja 1404 roku, po udanych pertraktacjach pokojowych z Krzyżakami w Raciążu (ew. Raciążku), król Władysław spędził trzy dni w Toruniu, wspaniale przyjmowany przez wielkiego mistrza i mieszczan. Zorganizowano nawet wielki turniej rycerski na cześć dostojnego gościa. Podczas tej wizyty miało miejsce jednak nieprzyjemne wydarzenie: na jednej z wąskich uliczek toruńska mieszcza wylała pomyje wprost z okna na głowę Jagiełły. Wielki mistrz nakazał pojmać kobietę i za karę utopić w Wiśle. Król Władysław uratował jednak pechową mieszczkę od śmierci. Dworzanie Jagiełły nie wierzyli w przypadkowość owego wydarzenia i oskarżali Krzyżaków o celowe działanie i chęć znieważenia majestatu królewskiego. Podobnego zdania był kronikarz Jan Długosz: *wielu jednak utrzymywało, że kobieta ta z namowy Krzyżaków i umyślnie wylała te pomyje dla znieważenia króla, gdyż trudno przypuścić, aby w tak licznym orszaku, który kroczył z przodu i obok króla i wielkiego mistrza, nie na kogo innego ta brudna struga trafiła, ale właśnie przypadkiem na króla Władysława.*

ważniejsze fundacje:

1387 kościół Śś Stanisława i Władysława w Wilnie

1390 kościół Św. Krzyża (benedyktynów słowiańskich) w Krakowie (współfundacja wraz z żoną Jadwigą)

1397 klasztor karmelitów "Na Piasku" w Krakowie (współfundacja wraz z żoną Jadwigą)

1406 kościół Bożego Ciała w Poznaniu

1407/1418 kościół Św. Anny w Krakowie (gotycki)

zdjęcie kościoła Nawiedzenia NMP 'Na Piasku' w Krakowie

Źródło: <http://www.poczeta.com/jagiello.htm>

<http://encyklopedia.pwn.pl/haslo/Wladyslaw-II-Jagiello;3997044.html>